

JOKIE SCHOT

Misschien toch de beste

Trompettist Ado Broodboom bereikte de leeftijd der zeer sterken: hij was 96 jaar oud toen hij op 18 juli 2019 overleed. Bert Vuijsje en Rinus van der Heijden herdenken hem.

De artistieke loopbaan van Ado Broodboom liep van december 1937, toen hij als 15-jarige acteur de titelrol speelde in het blijspel *Pompeles*, tot 30 april 1980, de kroningsdag van Beatrix, toen hij voor de laatste keer als trompettist optrad. In de tussentijd speelde hij allerlei muziekgenres met vele verschillende orkesten, maar zijn muzikale hoogtepunt lag ongetwijfeld in de periode 1957-1964 als lid van de Ramblers, trompetsolist bij het radioprogramma *Romance in Jazz* en mede-oprichter van Boy's Big Band.

Daarnaast maakte hij platen met Herbie Mann (1956), Wessel Ilcken (1957), de big band van Ger van Leeuwen (1958) en Lucky Thompson (1959). Hij improviseerde ook de muziek bij drie voorstellingen van het toneelstuk *Omzien in wrok* (1957, 1964 en in 1977 voor de tv). Vanaf 1958 won Ado Broodboom drie keer achter elkaar de poll van het blad *Rhythme* als beste Nederlandse jazztrompettist.

Zelf keek hij daar met enige dubbelzin-

nigheid op terug: 'Niet dat ik het gevoel had: nou ben ik de beste van Nederland. Maar wel de bekendste. Wie dan wel de beste was? In die tijd vond ik eigenlijk alleen maar buitenlandse trompettisten goed. Roy Eldridge. Dizzy. Miles Davis. En Clifford Brown natuurlijk [...] Nee, ik had geen voorbeelden in Holland. Dus ik was ijdel genoeg om mijzelf misschien toch de beste te vinden, maar ik kan ook goed relativeren.'

Die ontboezeming is te vinden in het boek *Ado Broodboom trompet*, dat ik samen met hem schreef en dat in 2017 werd uitgegeven door In de Knipscheer. Dat levensverhaal kwam tot stand op basis van 17 gesprekken die plaatsvonden tussen september 2011 en oktober 2016. Daarnaast konden wij dankbaar putten uit de acht plakboeken die Ado Broodboom vanaf 1937 had bijgehouden.

Hij toonde zich in onze gesprekken een zeer onderhoudende en glasheldere raconteur. Mijn werk als chroniqueur werd vergemakkelijkt door het feit dat zijn geheugen als 90-plusser nog uitstekend functioneerde. Hij kon precies onderscheiden wat hij zeker wist, wat hij niet meer wist, en waarover hij twijfelde.

Het boek gaat vergezeld van de cd *Ado's oeuvre*, waarop 15 van zijn vertolkingen zijn verzameld, plus vier historische bonus tracks. Het openingsnummer van de cd beschouwde hij als het beste wat hij ooit heeft gespeeld: *Coupe Negresco*, een compositie van Kees Bruijn die Ado Broodboom in maart 1960 opnam met een kleine combinatie uit de Ramblers (Marcel Thielemans trombone, Tinus Bruijn klarinet, Kees Bruijn tenor, Charlie Nederpelt piano, Dub Dubois bas, Kees Kranenburg drums).

In *Ado Broodboom trompet* vertelt hij de ontstaansgeschiedenis: '*Coupe Negresco* was eigenlijk een solo-opname van mij, met die growl. Ik zag het stuk voor het eerst toen we het gingen opnemen. Dat growlen had ik van Ellingtonplaten gepikt. Ik hoorde het en dan wist ik automatisch hoe ik het zelf moest doen.'

'Ik heb *Coupe Negresco* nooit live voor de radio willen spelen. Ik vond dat ik mezelf niet meer kon overtreffen. Masman zocht altijd de nummers uit en hij zei een keer tegen me: "We gaan *Coupe Negresco* doen."

'Ik ging dwars tegen hem in: "Vergeet het maar, ik doe dat niet. Die sfeer en die hele toestand heb ik met pijn en moeite

opgewekt in de platenstudio, maar dat kan niet op commando."

"O", zei Masman, "dat is helemaal geen punt. Dan draaien we gewoon het plaatje."

'Het is meerdere keren gebeurd, hoewel dat in die tijd technisch vreselijk moeilijk was, want het waren allemaal live-uitzendingen. Iedere keer als Masman begon over *Coupe Negresco*, zei ik: "Vergeet het maar." En dan hij: "O, geen punt." Hij had dat plaatje kennelijk altijd bij zich.'

Ado Broodboom sprak herhaaldelijk de wens uit, dat *Coupe Negresco* op zijn uitvaart zou worden gedraaid. Op vrijdag 26 juli 2019 is dat in Herdenkingspark Westgarde (Amsterdam-Osdorp) gebeurd. **BV**

Pionier in zijn eentje

Ado Broodboom beleefde zijn grootste triomfen in de jaren veertig, vijftig en zestig van de vorige eeuw. Hoewel menige jazzpurist hem in die periode, en ook wel daarna, zag als een voortbrengsel van de niet-serieuze Nederlandse jazz - wat dat ook mag zijn - is hij van grote waarde geweest voor de ontwikkeling van de moderne jazz in Nederland.

Het is natuurlijk toeval dat Ado Broodboom op dezelfde dag overleed - 18 juli 2019 - als bassist Ruud Jacobs. Maar laat het wel of geen toeval zijn, beiden sloegen een brug tussen de opkomende avant-garde in Nederland in de jaren zestig en de periode ervoor. Beiden waren musici die voeren op hun instinct en intuïtie, en

daardoor resoluut afstand namen van wat de conservatoria of de praktijkervaring ze hadden bijgebracht.

Ado Broodboom was een man van de praktijk, niet van de theorie. Zijn trompet was zijn gereedschap om geld mee te verdienen. En om ermee te experimenteren, om de juiste toon eraan te ontlokken. Een man die de traditie als werkterrein had, maar haar van nieuwe invalshoeken wilde voorzien. Daarvan wilde Ado Broodboom in zijn eentje de pionier zijn.

Maar plotseling waren daar Misha Mengelberg, Han Bennink, Willem Breuker. Musici die de traditie ontwrichtten, en daarmee de musici die vóór hen met experimenten bezig waren - Broodboom was er een van - gegarandeerd de poel van

THEO UDEN/MASMAN

onzekerheid in hebben geleid. Niet Ado Broodboom echter. Hij was een pionier die worstelend met zijn klank onontgonnen terrein betrad. Het accordeerde zeker niet met dat van Mengelberg c.s., maar in feite waren beiden pure klankonderzoekers die hun eigen grenzen slechtten en nauwelijks nieuwe toestonden.

Was Ado Broodboom daarmee een avant-gardist? Zeker niet in de letterlijke betekenis van het begrip. Maar wie hem hoort op oude opnamen krijgt nieuwe klanken opgedist, die in zijn bloeiperiode menigeen als muzikale godslastering in de oren moeten hebben geklonken. Zijn spel snelt vooruit op wat in die tijd in Nederland te horen was. Hij wilde geen Louis Armstrong zijn, maar veel liever diens leerling Roy Eldridge. Broodbooms kunst lag erin Armstrongs erfenis te koes-

teren en zaad te strooien op de akker die Eldridge nadien zo nijver bewerkte. Mét een demper op zijn trompet.

Zo'n demper gebruikte Ado Broodboom veelvuldig. 'Toen ik Miles Davis voor het eerst hoorde met zijn blue notes, wilde ik dat ook. Die blue notes waren experimenten met een demper tussen twee tonen in. Ik vond het prachtig', vertelde hij eens.

Ado Broodboom was, zoals hierboven al gesteld, een speler die voer op zijn instinct. Hij vertelde daar meermalen over en was er trots op. 'Als ik in een jazzclub speelde, concentreerde ik me op een vrouwelijke persoon in het publiek. Alles wat in mij borrelde, ging naar haar toe. Die overname van mijn tweede ik is mijn improvisatievermogen', verklaarde hij.

Zodoende was hij niet alleen trots op zijn instinct, ook de vele vrouwen die voor

Ado Broodboom soleert met de Ramblers in Blankenberge (België), 1960. Charlie Nederpelt piano, Dub Dubois bas, Kees Kranenburg drums. Van links af verder: Piet Alkema en Wim Kuylenburg trompet; Kees Bruijn, Tinus Bruijn, Toon van Vliet en Tony Helweg saxen

hem vielen – met name tijdens concerten in Zweden – deden hem zijn borst vooruit steken. Zou deze 'womanizer' dáárom ooit tot deze uitspraak zijn gekomen: 'Een trompet is als een onwillige vrouw. Het instrument is niet geschikt voor mij. Eigenlijk is een trompet iets voor een Italiaanse heldentenor met een buikje, 'n soort paardenkaak ter ondersteuning van zijn trompet en een ontstellende hoeveelheid reservelucht.' **RvdH**

Een uitvoeriger versie van dit artikel is gepubliceerd op jazznu.com

Het *Jazzportret* van Ado Broodboom is te zien via www.jazzhelden.nl

Voor een voorpublicatie uit het boek *Ado Broodboom trompet* (uitgeverij In de Knipscheer, 2017): zie *Jazz Bulletin* 102.

TEKST JEROEN DE VALK & HANS DULFER

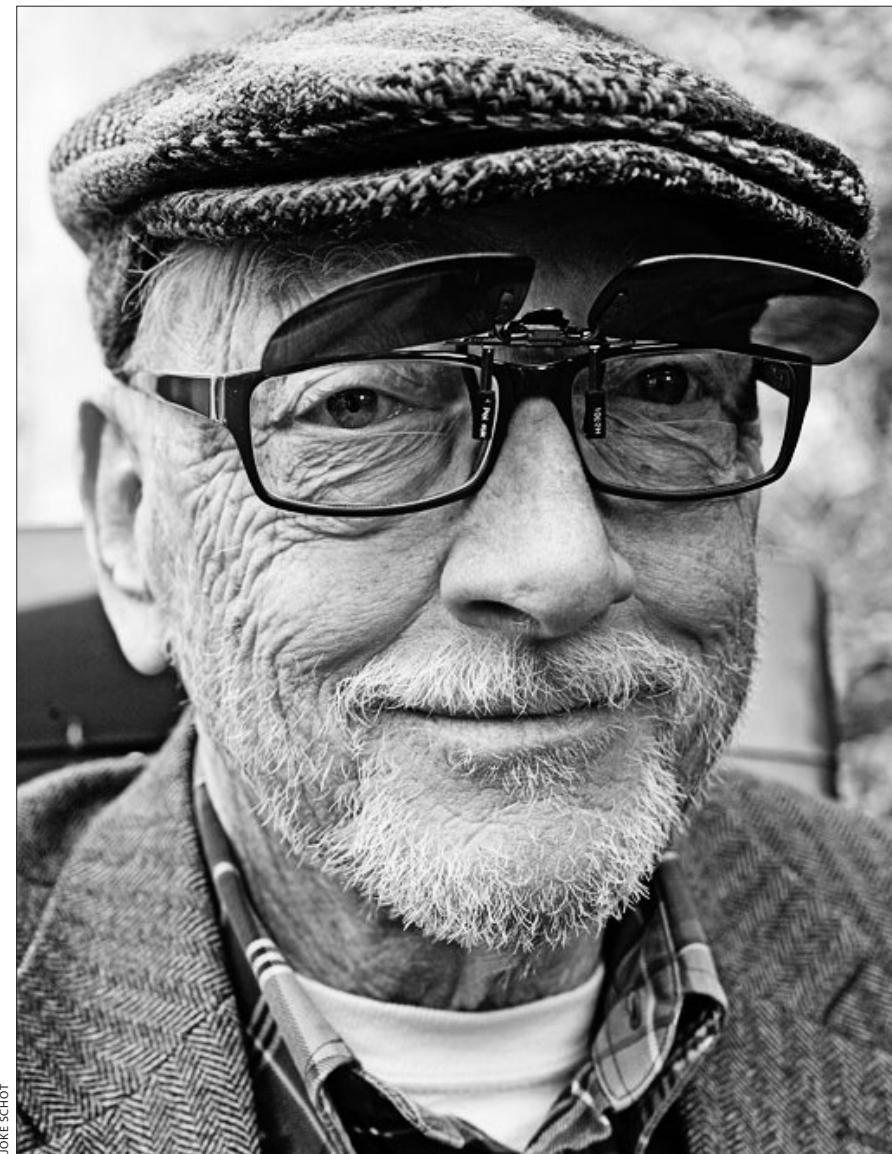
Elke noot klopte

Op 22 mei 2019 stierf Cees Schrama, 82 jaar oud. De veelzijdigste man uit de Nederlandse jazzgeschiedenis wordt herdacht door Jeroen de Valk en Hans Dulfer.

Cees Schrama was een duizendpoot in de muziek. Hij kon zowat alles en deed dat ook. Allereerst was hij natuurlijk een uiterst breed georiënteerd musicus. Speelde piano, Fender en orgel, hield zielsveel van jazz maar was ook een veelgevraagde sessiemuzikant. Uiteindelijk werd hij de steun en toeverlaat van een complete generatie popmuzikanten.

Daarnaast trad hij op als presentator en rampenbestrijder bij het North Sea Jazz Festival en uiteraard *TROS Sesjun*. Hij wist nukkige diva's in beweging te krijgen en was vervolgens, eenmaal achter de microfoon, een quasi-laconieke gastheer die direct alle nervositeit deed verdwijnen als sneeuw voor de zon.

En: hij was bestuurslid van allerlei organisaties, waaronder Buma/Stemra. Enkele sprekers memoreerden tijdens zijn afscheidsbijeenkomst op 29 mei in theater De Speeldoos te Baarn, een week na zijn overlijden, dat al dat besturen even-

JOKE SCHOT

Cees Schrama in de jaren 70

min een sinecure was. Ook in de muziek-industrie liepen de meningen geregeld uiteen en ook daar wist Schrama bijna ongemerkt compromissen te sluiten.

Cees Schrama werd op 18 december 1936 in Den Haag geboren, en zijn carrière in de muziek begon kort na een akelige diagnose. Hij bleek aan een vorm van diabetes te lijden die hem dwong zich dagelijks met insuline in te spuiten. Erg oud zou hij niet worden, vermoedde de dokter. Hij moest maar rustig bij een bank gaan werken. Cees Schrama besloot dat hij de tijd die hem nog restte, beter kon besteden. Hij werd direct beroepsmuzikant en trok door heel Europa met allerlei amusementsorkesten. De insulinespuit ging mee en zou hem zo'n 65 jaar lang - een zeldzaamheid - vergezellen.

Een wereldschokkende toetsenman

werd hij nooit, maar hij speelde altijd precies wat er gespeeld moest worden dankzij oren als van een Afrikaanse olifant. Elke noot klopte en elke noot swingde. Dankzij die oren groeide hij tevens uit tot een geliefde sessiemuzikant. Vanaf midden jaren zestig was hij de onmisbare coach van prille beatbandjes zoals de Golden Earrings, nog geschreven met een s.

Schrama, in een gesprek dat ik met hem had: 'Je hoort mij op duizenden opnamen, waarvan vele hits zijn geworden; neem *Venus* van Shocking Blue, *How Do You Do* van Mouth & MacNeal, *De Glimlach Van Een Kind* van Willy Alberti, enzovoorts. Toen er een regeling kwam voor sessiemuzikanten, kon ik een waslijst aan platen doorgeven.'

Wat destijds doorging voor een geroutineerde kluspraktijk - 'Je werd betaald voor een paar uren in de studio, en dat was het dan' - groeide dankzij die royalty-regeling uit tot een 'aardig zakcentje'. Dat 'zakcentje' gaat naar een diabetesfonds, zo is vastgelegd in zijn testament.

Cees Schrama zeurde er nooit over dat die popsterren - veelal al playbackend - stonden te pronken met opnamen die zonder zijn steun en supervisie nooit tot stand waren gekomen. Net zoals hij niet klaagde over de aanvankelijk zeer negatieve ontvangst in progressieve kringen van het radioprogramma *TROS Sesjun*. Dat Bill Evans, Dexter Gordon, Chet Baker en honderden andere sterren er optraden, werd over het hoofd gezien. Maar de opinion leaders draaiden bij en *TROS Sesjun* bracht het tot het *Guinness Book of Records* als 's werelds langst lopende radio-show met live-jazz. (Het programma be-

stond van 1973 tot 2004.)

Zoals gezegd: hij fungeerde als presentator en rampenbestrijder. Daar kon hij oneindig veel anekdotes over vertellen. Neem organist Jimmy Smith, die pal voor de uitzending vijfduizend dollar extra eiste. Wat deed Cees Schrama? Hij ging zelf wat spelen (een 'voorprogramma', zo liet hij weten), het werd reuze gezellig en Jimmy Smith koos eieren voor zijn geld.

Schrama was in dezelfde hoedanigheden actief voor tientallen edities van het North Sea Jazz Festival. Ook dat leverde veel verhalen op; sla zijn memoires *It Don't Mean A Thing* er maar op na. (Voor de volledigheid: zijn herinneringen werden opgetekend door Lodewijk Bouwens, iets wat niet wordt vermeld op de cover van het boek. Enige ijdelheid kon Cees Schrama niet worden ontzegd.)

Hij bleef al die tijd ook druk doende in de platen-business, als producer en manager bij achtereenvolgens Red Bullet, Polydor, Polygram en Universal. Ondergetekende werkte mee (als researcher en auteur van de liner notes) aan de uitgave van een dozijn cd-boxen. Eerst met opnamen van *TROS Sesjun*, later van North Sea Jazz. Schrama mocht een Edison in ontvangst nemen voor de Sesjun-serie.

Het blijft eeuwig jammer dat de dubbelcd van Stan Getz nooit werd uitgebracht. Alles was klaar, van de mede dankzij Sesjun-verzamelaars bijeengesprokkelde concertopnamen en de geluidsrestauratie, tot en met de liner notes en de foto's. Totdat een nazaat van Getz op hoge toon een ridicuul voorschot ging eisen. Het tekende Cees Schrama dat hij deze tegenslag incasseerde, even diep ademhaalde en besloot verder geen energie meer te steken in deze onderneming.

Cees Schrama met de Gooise Compagnie in 2015

De laatste tien jaren stonden in het teken van zijn gebruikelijke dadendrang, echter gecombineerd met toenemend lichamelijk ongemak. Slechte ogen, vijf keer per dag aan de insulinespuit, pijnlijke benen en af en toe een valpartij waarna hij weer maanden nóg moeilijker liep. Zijn vingers stonden krom van de artritis.

Hij had het wel gehad en 22 mei werd geprikt als afscheiddatum. Tot enkele uren voor het einde was hij nog aan het bellen. Want zijn geest bleef helder. In een videoboodschap aan de honderden aanwezigen in De Speeldoos verzekerde hij: 'Ik heb een fantastisch leven gehad.' Cees Schrama werd 82 jaar. JdV

Het Jazzportret van Cees Schrama is te zien via www.jazzhelden.nl

Een geboren verteller

Het allereerste contact met Cees is uit mijn herinnering verdwenen. Trefwoorden als pijproker, Boerenhofstede, Dick de Winter en Hammondorgel geven geen uitkomst meer. Vollebregt, Jazzcafé, TROS en weer Hammond (maar dan B3) ook al niet, dus dat eerste contact, waarvan ik zeker weet dat Cees Schrama de juiste datum meteen in vlekkeloos Goois zou kunnen oplepelen, komt niet meer boven water.

Geen ramp, want in die tijd ontstond wel tussen ons tweeën een portie gesprekken waaraan ik met weemoed terugdenk. Gevoel, soms over de telefoon, soms in lawaaijige jazzclubs of voor/na vergaderingen van adviesraden over alles wat met jazz te maken had. Cees was niet alleen een lopende encyclopedie maar ook een geboren verteller met de snelheid en impact van een mitrailleur, en dat gaf weinig gelegenheid tot wederhoor.

Omdat ik ook wel van het soort ben dat er vreugde in schept om sterke verhalen te vertellen over het gedrag van jazzmusici en bijbehorenden vormden we een uniek duo. Hij vanuit z'n Haags/Gooise Sesjun-achtergrond en ik met m'n Amsterdam-West/Paradiso-jazzverleden waren af en toe zo erg met elkaar aan de haal dat we niet eens in de gaten hadden dat zich kleine groepjes luisteraars stiekem om ons heen vormden. Als we dat wel merkten steeg de gezelligheid even snel als het waarheidsgehalte naar beneden duikelde.

Ook waren we er verzot op om ons eigen falen tegen elkaar uit te spelen - iets waarin we later Paul Acket aan onze zijde vonden, want ook die hield ervan om (onder ons!) zijn luid bejubelde North Sea Jazz Festival-successen met badinerende verhalen tot hun werkelijke proporties terug te brengen.

Cees is weg, de verhalen spelen nog steeds door m'n hoofd. Ik heb ervan genoten en veel van geleerd. Wie wil meegenieten moet op zoek gaan naar het moeilijk te vinden boekje *Cees Schrama: It don't mean a thing - Leven met Jazz*. Twintig schitterende verhalen uit de mond van Cees Schrama opgetekend door vibrafonist Lodewijk Bouwens.

HD